

IM025 Elektroakustická hudba

Výstupy francouzské konkrétní školy:
důsledky pro poslech, nahrávání a zvuková umění

Příspěvek k odkazu konkrétní školy a realizacím v současnosti (Filip Johánek)

Výstupy francouzské konkrétní školy: důsledky pro poslech, nahrávání a zvuková umění

Francouzská konkrétní škola, ztělesněná zejména Pierrem Schaefferem a Pierrem Henrym, se svým zájmem o konkrétní (tedy reálné, ve světě již existující) zvuky a jejich snímání a další užití dala technologický, estetický a myšlenkový základ pro zvuková umění pracující se sejmutým reálným zvukem a teoretické disciplíny zabývající se úlohou zvuku ve společnosti/životním prostředí.

Zvuková umění: soundart, field recordings, zvukové instalace

Teoretické disciplíny: sound studies, akustická ekologie, aural history

- - - - -

Soundwalk (zvuková procházka)

Reflexe zvuku ve světě/společnosti/kultuře - kontext

Při diskusích o zvuku ve společnosti (teoretické disciplíny) svým způsobem reagujeme na přehlížení jeho úlohy v minulosti a konfrontujeme se s centrickými způsoby vnímání světa kolem nás.

Centrismy

Logocentrismus: preferuje jazykovou formu komunikace nad neverbálními formami komunikace

Grafocentrismus: privileguje psanou formu před řečovým vyjádřením

Fonocentrismus: preferuje řeč, proslovené slovo, před slovem psaným

Pierre Schaeffer a jeho přístup

úležité pro další vývoj zvukového umění je Schaefferovo pojetí umělecké tvorby - využívá metodu **fenomenologické redukce**. Zvuky získané buď nahrávkami událostí přirozeného světa, nebo studiovými nahrávkami redukuje na čisté zvukové podstaty (objekty), **zbavené všech případných sémantických významů a souvislostí** (Martin Flašar).

oto jeho pojetí dodnes přetrvává jako jedna ze dvou hlavních větví práce s nahraným zvukovým materiálem.

chaeffer + Henry: Symfonie pro osamělého člověka (1949-50):
<https://www.youtube.com/watch?v=zpOD7GQbd8Q>

D

T

S

Základní přístupy ke zvukovému materiálu

. Pierre Schaeffer a jeho asémantický přístup k sejmutému a poté při kompozici použitému zvuku

žívání nahrávek (field recordings) jako „raw“ materiálu a vytváření z nich něco nového, nejde o to se zabývat tím, co zvuk znamená, kdo ho vytvořil a kde, ale jak zní v nových souvislostech kompozice (Gerald Fiebig - The Sonic Witness: On the Political Potential of Field Recordings in Acoustic Art, LEONARDO MUSIC JOURNAL, Vol. 25, pp. 000–000, 2015)

. Užívání nahrávek v rámci konzervování (zachovávání) nedotčených zvukových krajin (soundscape) většinou přírodního původu. Intence akustické ekologie (ibid).

A

U

B

Základní přístupy ke zvukovému materiálu

. Užívání nahrávek v rámci konzervování (zachovávání) nedotčených zvukových krajin (soundscape) většinou přírodního původu. Intence akustické ekologie (ibid):

ato druhá praxe podle Fiebiga (akusticko-ekologická) riskuje postupné otupění v naslouchání k sociálním a politickým aspektům současného živého akustického světa - oslabuje celkově soundscape, v kontextu svého vlastního důležitého rozměru, ve kterém nás právě soundscape učí, že určité místo je vždycky více než jeho pouhý snapshot (momentka).

B

T

Aural History (český ekvivalent?)

- Reaguje na vědou dlouho privilegovaný grafocentrismus. Zajímá se o zvuk jakožto médium, nikoli pouze verbalizované sdělení.
- Zajímá se o to, jak zněly různé etapy v historii.
- „*Reconstructing the past through the sound*“
- Průlomová studie: *Soundscape od Modernity. Architectural acoustics and the culture of listening in America, 1900-1933*, Emily Thompson 2004

Thompsonové webový projekt The Roaring Twenties (termín pro 20. léta 20. století v západním světě příznačný neutuchající ekonomickou prosperitou, někdy se také období říkalo “Crazy Times” pro sociální, uměleckou [jazz, Art Deco] a kulturní dynamiku tohoto období)

<http://vectorsdev.usc.edu/NYCsound/777b.html>

Aural History

- Pracuje se zvukovou krajinou modernity
  - Termíny jako zvuková mapa, zvuková krajina a další vycházejí z anglického originálu “**soundscape**”.
  - Termín *soundscape* přinesl Raymond Murray Schafer, který jej definoval jako *sonic environment* (zvukové prostředí).
  - Schafer řešil soundscape v rámci nově se ustavujícího oboru **akustická ekologie**, který vznikl na přelomu šedesátých a sedmdesátých let 20. století v kanadském Vancouveru.

  - Thompsonová reflektuje termín po vzoru Alaina Corbina, jenž jej vnímá jako „*auditory or aural landscape*“ a přisuzuje mu stejné vlastnosti jakými disponuje krajina. Tedy *soundscape* je jak
(1.) **fyzické prostředí**, tak
(2.) **způsob**, jakým toto prostředí **vnímáme**.
-
-

Sound Studies

- Sound Studies Reader <https://www.routledge.com/products/9780415771313>
  - Zakladatel Jonathan Sterne rozdělil sound studies na několik dílčích témat/field of study:
    - Hearing, Listening, Deafness
    - Spaces, Sites, Scapes
    - Transduce and Record
    - Collectivities and Couplings
    - Aesthetics, Experiences, Interpretation
    - Voices

  - Metodologické přístupy:
  - Kulturně-antropologický a vědeckotechnologický
-
-

Field recordings/fonografie

Pojem terénní nahrávky

Ukázky

Ukázky

Jacob Kierkegaard – Church (album 4 Rooms)

<https://www.youtube.com/watch?v=QW2x7jjUPRs>

Chris Watson - El Divisadero (album El Tren Fantasma)

<https://www.youtube.com/watch?v=fDQZTXz2-7o&list=RDfNgnND7LHp4&index=2>

Přístupy

Peter Cussack
Eliška Cílková
Jacob Kierkegaard
Martyna Poznanska

X

Tomáš Šenkyřík

